

Αριθμ. 62564

Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα, (άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005, Α' 98), σε συνδυασμό με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).
2. Τον ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση Οδηγίας 2011/85/ ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143) και ιδίως τα άρθρα 23, 57, 78 και 79 και 80.
3. Τον ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).
4. Τον ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167), ιδίως την παρ. Γ του άρθρου 129.
5. Το π.δ. 147/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης» (Α' 192).
6. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους. Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).
7. Το π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).
8. Την υπ' αρ. 38/31.8.2020 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου της 31-8-2020 «Έγκριση και προσδιορισμός των πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025» (Α' 174).

9. Την υπ' αρ. 51875/7.5.2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Ανάθεση Αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ιωάννη Τσακίρη» (Β' 1867).

Την υπ' αρ. 134453/23.12.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών «Ρυθμίσεις για τις πληρωμές των δαπανών του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων - ΠΔΕ (Τροποποίηση και αντικατάσταση της κοινής υπουργικής απόφασης 46274/26.09.2014 (ΦΕΚ 2573/τ.Β')» (Β' 2857).

11. Την υπ' αρ. 95189/14.9.2020 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» (Β' 3961).

12. Την υπ' αρ. 17642/10-02-2021 Εγκύκλιο οδηγιών για την έγκριση και χρηματοδότηση του ΠΔΕ 2021 και τον προγραμματισμό δαπανών ΠΔΕ 2022-2024.

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη στον κρατικό προϋπολογισμό, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΟΡΙΣΜΟΙ, ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με την παρούσα απόφαση καθορίζεται το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2025, ήτοι το σύνολο των διαδικασιών που εφαρμόζουν οι διοικητικές αρχές διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠΑ, με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή του ΕΠΑ και ειδικότερα των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση εθνικών πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

2. Το ΣΔΕ είναι κοινό για όλα τα Προγράμματα Ανάπτυξης (ΠΑ) που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΑ. Δύναται επίσης να χρησιμοποιηθεί για τα

Ειδικά Προγράμματα, εφόσον αυτό προβλέπεται στην απόφαση έγκρισής τους, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 130 του ν. 4635/2019.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης, ισχύουν οι ορισμοί του άρθρου 119 του ν. 4635/2019, καθώς και οι ακόλουθοι ορισμοί:

Αναπτυξιακός Στόχος ΕΠΑ: Προγραμματικός στόχος αναπτυξιακής πολιτικής που αναλύεται σε προτεραιότητες. Ο αναπτυξιακός στόχος προσδιορίζει τους τομείς που θα ενεργοποιηθούν για να επιτευχθούν τα προγραμματισμένα αποτελέσματα. Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ 2021-2025 και οι προτεραιότητες εξειδικεύονται στην Πράξη 38 του Υπουργικού Συμβουλίου της 31ης Αυγούστου 2020, με τίτλο «Έγκριση και προσδιορισμός πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2025».

Προγραμματική Περίοδος: Η Προγραμματική Περίοδος στην οποία δύναται να ενταχθεί προς χρηματοδότηση ένα έργο. Η Προγραμματική Περίοδος του ΕΠΑ είναι κατά κανόνα πενταετούς διάρκειας.

Έργο Μεγάλου Προϋπολογισμού: Έργο με προϋπολογισμό τουλάχιστον 20.000.000 ευρώ.

Πληροφοριακό Σύστημα ΕΠΑ (ΠΣ ΕΠΑ): Το Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο χρησιμοποιείται για την ενεργοποίηση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις και τους ελέγχους του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του.

Προϋπολογισμός έργου που θα ενταχθεί στο ΕΠΑ: Ο προϋπολογισμός του έργου που θα ενταχθεί στο ΤΠΑ/ ΠΠΑ και θα βαρύνει το ΕΠΑ.

Προϋπολογισμός έργου στο ΠΔΕ: Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου που εγγράφεται στο ΠΔΕ.

Ημερομηνία έναρξης έργου: Η ημερομηνία έναρξης υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου, η οποία μπορεί να είναι προγενέστερη της ημερομηνίας έναρξης του ΕΠΑ. Σε περίπτωση έργων κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας η ημερομηνία έναρξης έργου αφορά την ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών, όπως προβλέπεται στην Πρόσκληση ή/και αναγράφεται στην Απόφαση Χρηματοδότησης.

Ημερομηνία λήξης έργου: Η προγραμματιζόμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου όλων των υποέργων του έργου, η οποία μπορεί να είναι μεταγενέστερη της λήξης του ΕΠΑ. Ένα έργο θεωρείται ολοκληρωμένο, εφόσον έχει ολοκληρώσει το φυσικό και το αντίστοιχο οικονομικό αντικείμενο και του τελευταίου, από άποψη εξέλιξης, υποέργου του, οπότε όλα τα υποέργα έχουν ολοκληρωθεί και το έργο είναι πλέον λειτουργικό. Σε περίπτωση δράσεων κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας, η ημερομηνία λήξης έργου αφορά στην ημερομηνία λήξης της επιλεξιμότητας των δαπανών της δράσης, όπως προβλέπεται στην Πρόσκληση ή/και αναγράφεται στην Απόφαση Χρηματοδότησης.

Φορέας πρότασης (κύριος έργου): Ο φορέας που είναι ο κύριος του έργου, στην περίπτωση που είναι διαφορετικός από τον φορέα υλοποίησης.

Δικαιούχος (φορέας υλοποίησης): Ο φορέας ο οποίος θα εκτελέσει το έργο για λογαριασμό του φορέα πρότασης και είναι ο υπεύθυνος για την υλοποίηση του έργου ή τμήματος αυτού (υλοποίηση υποέργου). Ο φορέας υλοποίησης και ο φορέας της πρότασης μπορεί να συμπίπτουν. Ο φορέας υλοποίησης μπορεί να διαφέρει για καθένα από τα υποέργα του έργου.

Φορέας λειτουργίας (και συντήρησης): Ο φορέας που είναι υπεύθυνος να λειτουργήσει και να συντηρήσει (εφ' όσον απαιτείται από τη φύση του έργου) το ολοκληρωμένο έργο που θα υλοποιήσει ο δικαιούχος. Ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης μπορεί να διαφέρει από το δικαιούχο, καθώς και να είναι άλλος για καθένα από τα υποέργα ενός έργου.

Φορέας χρηματοδότησης: Ο φορέας που έχει την αρμοδιότητα της χρηματοδότησης ενός έργου από πόρους του ΠΔΕ.

Άρθρο 3

Εμπλεκόμενοι φορείς και αρμοδιότητες

Οι υπηρεσίες/φορείς/όργανα που αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠΑ, είναι οι εξής:

- α) Υπηρεσία Συντονισμού του ΕΠΑ (ΥΣ ΕΠΑ): Η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, η οποία υποστηρίζεται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Δι.Δι.Ε.Π.), αποτελεί την κεντρική Υπηρεσία Συντονισμού του ΕΠΑ. Η ΥΣ ΕΠΑ συντονίζει τη διαδικασία κατάρτισης του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του, παρακολουθεί την υλοποίηση των Προγραμμάτων, ιδίως ως προς την

επίτευξη των στόχων και εισηγείται στον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων το ΣΔΕ και την κατανομή των προβλεπόμενων αποθεματικών.

- β) Οι Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΥΔ) Προγραμμάτων και Αποθεματικών, οι οποίες ορίζονται για κάθε Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Τομεακό ή Περιφερειακό), και οι οποίες αναλαμβάνουν τη διαχείριση του συνόλου ή μέρους προγράμματος του ΕΠΑ (υποπρόγραμμα) και των σχετικών πόρων. Οι ΥΔ υποδεικνύονται ειδικά για τον σκοπό αυτόν από το αρμόδιο Υπουργείο ή Περιφέρεια κατά την υποβολή του οικείου Προγράμματος.

Οι ΥΔ των ΠΑ (ΤΠΑ ή ΠΠΑ) μπορεί να είναι Δημόσιες, Εθνικές και Περιφερειακές Αρχές, ενώ ως Υπηρεσίες Διαχείρισης δύνανται να ορίζονται και οι Ειδικές Υπηρεσίες των άρθρων 5, 7, 16, 62 και 63 του ν. 4314/2014, καθώς και η ΜΟΔ ΑΕ.

Οι αρμοδιότητες των ΥΔ καθορίζονται στο άρθρο 132 του ν. 4635/2019, ενώ στο ΣΔΕ καταγράφονται αναλυτικά οι διαδικασίες εφαρμογής αυτών.

Στις ΥΔ τηρούνται οι αρχές της χρηστής διαχείρισης και διάκρισης των αρμοδιοτήτων. Στην περίπτωση όπου οι ίδιες Αρχές ασκούν και καθήκοντα Δικαιούχου, πρέπει να διασφαλίζεται επαρκής διάκριση αρμοδιοτήτων.

- γ) Ο Ενδιάμεσος Φορέας Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας (ΕΦΕ- ΠΑΕ), στον οποίο μπορούν να ανατίθενται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή Περιφερειάρχη καθήκοντα διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας.

Στην περίπτωση ανάθεσης αρμοδιοτήτων διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων στον ΕΦΕΠΑΕ, η ΥΔ διατηρεί την ευθύνη της διαχείρισης για το σύνολο του ΠΑ, ενώ εποπτεύει και παρακολουθεί συστηματικά τον φορέα και, εφόσον απαιτείται, λαμβάνει κατάλληλα διορθωτικά μέτρα. Η ΥΔ κοινοποιεί στην ΥΣ ΕΠΑ την απόφαση ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον ΕΦΕΠΑΕ. Εφεξής, όπου γίνεται αναφορά σε Υπηρεσία Διαχείρισης νοείται, όπου χρειάζεται, και ο ΕΦΕΠΑΕ.

- δ) Άλλοι φορείς, στους οποίους μπορούν να ανατίθενται, με την εκχώρηση των αντίστοιχων πόρων, η διαχείριση προγραμμάτων ή αποθεματικών του ΕΠΑ, ή συγκεκριμένες αρμοδιότητες διαχείρισης, υπό την εποπτεία της οικείας ΥΔ.

Στην περίπτωση ορισμού φορέα σύμφωνα με το ανωτέρω εδάφιο, η ΥΔ διατηρεί την ευθύνη της διαχείρισης για το σύνολο του ΠΑ, ενώ εποπτεύει και παρακολουθεί συστηματικά τον φορέα και, εφόσον απαιτείται, λαμβάνει κατάλληλα διορθωτικά μέτρα. Η ΥΔ κοινοποιεί στην ΥΣ ΕΠΑ την απόφαση ορισμού του φορέα. Εφεξής, όπου γίνεται αναφορά σε Υπηρεσία Διαχείρισης νοείται, αν υπάρχει, και φορέας στον οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες διαχείρισης.

- ε) Οι ad hoc ομάδες ελέγχου, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων με σκοπό τη διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων και μπορεί να συνεπικουρούνται στο έργο τους από εμπειρογνώμονες εγγεγραμμένους στο «Μητρώο Εμπειρογνωμόνων σε Δημοσιονομικούς Ελέγχους και Ελέγχους» της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ). Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, η διενέργεια των ελέγχων μπορεί να ανατίθεται σε ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες του ν. 4449/2017 (Α' 7).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΡΓΩΝ

Άρθρο 4

Έκδοση Πρόσκλησης/

Ανακοίνωσης πρόθεσης χρηματοδότησης

- 1.** Μετά την έγκριση ή τροποποίηση του ΤΠΑ/ΠΠΑ, η ΥΔ, εφόσον απαιτείται, εξειδικεύει το Πρόγραμμά της και προγραμματίζει τις Προσκλήσεις/Ανακοινώσεις πρόθεσης χρηματοδότησης (εφεξής Πρόσκληση).
- 2.** Η ΥΔ εκδίδει Προσκλήσεις μέσω του ΠΣ ΕΠΑ, τις αναρτά στη Διαύγεια και μεριμνά για ευρεία δημοσιότητα και διαφάνεια. Οι Προσκλήσεις περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δικαιούχων που έχουν την αρμοδιότητα υλοποίησης των έργων προς χρηματοδότηση σχετικά με τους όρους χρηματοδότησής τους από το ΤΠΑ/ΠΠΑ, τα κριτήρια αξιολόγησης και τυχόν επιπλέον πληροφορίες.
- 3.** Είναι δυνατή η τροποποίηση της Πρόσκλησης πριν τη λήξη της, στην περίπτωση που τροποποιούνται στοιχεία, όπως η διαθέσιμη δημόσια δαπάνη,

ή η προθεσμία υποβολής πρότασης, καθώς και η αιτιολογημένη ανάκληση ισχύος αυτής. Η ΥΔ ενημερώνει τους δυνητικούς δικαιούχους υποχρεωτικά με μέσο αντίστοιχο με αυτό της αρχικής δημοσίευσης.

Για την ένταξη συγκεκριμένων έργων, όπως ονοματισμένων έργων ή έργων μεγάλου προϋπολογισμού κατά την έννοια του άρθρου 2 της παρούσας, τα οποία έχουν περιγραφεί ρητώς στο Πρόγραμμα (ΤΠΑ ή ΠΠΑ), έργων στρατηγικής σημασίας, κατά την έννοια της παρ. 9 του άρθρου 119 ν. 4635/2019, έργων για τα οποία ο Δικαιούχος είναι συγκεκριμένος, λόγω αποκλειστικής αρμοδιότητας υλοποίησης, καθώς και έργων Τεχνικής Βοήθειας και επαναλαμβανόμενων δράσεων ανάλογα με την φύση τους, δεν απαιτείται η έκδοση Πρόσκλησης, αλλά η Ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης προς τον φορέα υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου. Η Ανακοίνωση πρόθεσης χρηματοδότησης περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης, σχετικά με τους όρους χρηματοδότησης από το ΤΠΑ/ΠΠΑ, τα κριτήρια αξιολόγησης και τυχόν επιπλέον πληροφορίες.

5. Δεν είναι υποχρεωτική η έκδοση Πρόσκλησης, για έργα υποστήριξης προγραμμάτων (π.χ. του Άξονα Προτεραιότητας 6.1. Διοικητική Υποστήριξη και του Άξονα Προτεραιότητας 6.2. Τεχνική Βοήθεια), τα οποία αφορούν είτε μικρό πλήθος αποδεκτών είτε συγκεκριμένο αποδέκτη, έργα φυσικών καταστροφών ή κρατικής αρωγής, έργα εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων, έργα εφαρμογής νομοθετικών ρυθμίσεων, έργα ωρίμανσης/ προετοιμασίας για μεταφορά στο ΕΣΠΑ, έργα ΣΔΙΤ και έργα που δεν βαρύνουν τον προϋπολογισμό του ΕΠΑ.

Άρθρο 5

Αξιολόγηση προτάσεων και επιλογή έργων

1. Οι δυνητικοί δικαιούχοι υποβάλλουν ηλεκτρονικά τα Τεχνικά Δελτία Έργου (ΤΔΕ), με συνημμένα όλα τα απαραίτητα έγγραφα, όπως αυτά έχουν προσδιοριστεί στην Πρόσκληση, εντός της προθεσμίας που προσδιορίζεται από την ΥΔ στην Πρόσκληση.

2. Η αξιολόγηση των προτάσεων πραγματοποιείται από την ΥΔ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. Α του άρθρου 129 του ν. 4635/2019, και με βάση τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής που ορίζονται στην Πρόσκληση. Τα κριτήρια κατηγοριοποιούνται κατ'ελάχιστον στις ακόλουθες ομάδες α) πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου, β) σκοπιμότητα του έργου, γ) ωριμότητα του έργου και δ) επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου. Τα κριτήρια αυτά δύνανται να

εξειδικεύονται κατά περίπτωση από τις ΥΔ οι οποίες μπορούν να προσθέσουν και άλλα.

3. Η αξιολόγηση μπορεί να είναι άμεση ή συγκριτική.

4. Κατά τη διενέργεια της αξιολόγησης, η ΥΔ δύναται να ζητήσει την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων ή/και διευκρινίσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πρόσκληση.

5. Στο πλαίσιο της ορθής διαχείρισης η ΥΔ, εκτιμώντας κατά περίπτωση τα δεδομένα υλοποίησης του ΠΑ, καθώς και τη φύση του έργου, δύναται να υπερβεί το ύψος της δημόσιας δαπάνης που τίθεται στην Πρόσκληση έως προκαθορισμένου ποσοστού, το οποίο επίσης έχει προσδιοριστεί στην Πρόσκληση. Σε καμία περίπτωση, πάντως, το σύνολο των εντάξεων που αφορούν στο ΠΑ δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 130% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του εν λόγω ΠΑ ή άλλο ποσοστό που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 123 του ν. 4635/2019.

6. Οι εξωτερικοί αξιολογητές, καθώς και το προσωπικό που υπηρετεί σε ΥΔ ή σε φορέα στον οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες διαχείρισης και απασχολείται σε δραστηριότητες που αφορούν στην αξιολόγηση έργων, υποχρεούνται σε υποβολή δήλωσης μη σύγκρουσης συμφερόντων. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται άπαξ (ανά Πρόσκληση) στην ΥΔ, όπου και τηρείται σχετικό μητρώο.

7. Οι δυνητικοί δικαιούχοι μπορούν να υποβάλλουν ένσταση κατά την διάρκεια της αξιολόγησης και επί των αποτελεσμάτων της.

Άρθρο 6

Ένταξη έργων

1. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και η σχετική τεκμηρίωση καταχωρίζονται ηλεκτρονικά, με ευθύνη της ΥΔ στο ΠΣ ΕΠΑ. Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, εκδίδεται απόφαση ένταξης ή απόφαση απόρριψης της Πρότασης, οπότε και ενημερώνονται οι δικαιούχοι.

2. Οι προτάσεις που είτε δεν αξιολογήθηκαν από την ΥΔ λόγω εξαντλήσεως του διαθέσιμου προϋπολογισμού της Πρόσκλησης (περίπτωση άμεσης αξιολόγησης), είτε παρόλο που αξιολογήθηκαν θετικά (περίπτωση συγκριτικής αξιολόγησης), δεν προτάθηκαν τελικά προς ένταξη στο ΠΑ, επίσης λόγω εξαντλήσεως της συνολικής προς διάθεση δημόσιας δαπάνης της Πρόσκλησης, δεν απορρίπτονται και δεν εκδίδεται σχετική απόφαση

Απόρριψης Πρότασης, αλλά ενημερώνεται ο δικαιούχος. Οι εν λόγω προτάσεις δύνανται να χρηματοδοτηθούν από το ΤΠΑ/ΠΠΑ, σε περιπτώσεις μη ένταξης κάποιων εκ των αξιολογημένων προτάσεων που είχαν επιλεγεί αρχικά προς χρηματοδότηση, ή σε περιπτώσεις μελλοντικής διαθεσιμότητας προϋπολογισμού της Πρόσκλησης από την ΥΔ.

3. Η απόφαση ένταξης αποτελεί αυτοδίκαιη πρόταση εγγραφής στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, αναρτάται στο Πρόγραμμα Διαύγεια και περιλαμβάνει κατ'ελάχιστον τον τίτλο, τον προϋπολογισμό, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, συνοπτική περιγραφή του αντικειμένου του έργου, τις υποχρεώσεις του δικαιούχου και άλλους ειδικούς όρους, όταν απαιτείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ -

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 7

Γενικές αρχές επιλεξιμότητας

1. Ο δαπάνες προς χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του, πρέπει να πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- α) Κατά την πραγματοποίησή τους να τηρούνται οι αρχές και οι κανόνες της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, καθώς και των διεθνών συμφωνιών τις οποίες έχει κυρώσει η Ελλάδα, ιδίως, όσον αφορά στο περιβάλλον, τον χωροταξικό σχεδιασμό, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προσβασιμότητα χωρίς διακρίσεις ιδίως κατά των ευπαθών ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία, την άρση και αποτροπή ανισοτήτων, τον ανταγωνισμό, καθώς οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.
- β) Να εμπίπτουν στους Αναπτυξιακούς Στόχους που προβλέπονται και εξειδικεύονται στην Πράξη 38 του Υπουργικού Συμβουλίου της 31ης Αυγούστου 2020, με τίτλο «Έγκριση και προσδιορισμός πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την Προγραμματική Περίοδο 2021- 2025» και εξυπηρετούν τα αντίστοιχα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

- γ) Να έχουν πραγματοποιηθεί από τον Φορέα Υλοποίησης ή τους εταίρους, στο πλαίσιο υλοποίησης του ενταγμένου έργου και να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:
- αα) πραγματοποιούνται μεταξύ της πρώτης και της τελευταίας ημερομηνίας επιλεξιμότητας, όπως ορίζεται στην απόφαση ένταξης,
- ββ) συνδέονται με το αντικείμενο της απόφασης ένταξης και περιλαμβάνονται στον συνολικό προϋπολογισμό του έργου,
- γγ) χρησιμοποιούνται με αποκλειστικό σκοπό την επίτευξη των στόχων του έργου και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του, κατά τρόπο σύμφωνο με τις αρχές της οικονομίας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας, δδ) είναι αναγνωρίσιμες και επαληθεύσιμες, ιδίως με την καταχώρισή τους στις λογιστικές εγγραφές του Φορέα Υλοποίησης, ή ισοδύναμες εγγραφές οικονομικής παρακολούθησης (πχ e-ΠΔΕ), όταν ο φορέας υλοποίησης είναι δημόσια υπηρεσία, όπου αυτό είναι απαραίτητο, και εε) συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της ισχύουσας φορολογικής, εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.

2. Το ΕΠΑ δύναται να χρηματοδοτήσει και δαπάνες που μπορεί να πραγματοποιήθηκαν (υλοποίηση φυσικού και οικονομικού αντικειμένου) σε ημερομηνία προγενέστερη της έναρξής του.

3. Το ΕΠΑ μπορεί να χρηματοδοτεί Ειδικά Προγράμματα, σύμφωνα με το άρθρο 130 του ν. 4635/2019, υπό την προϋπόθεση ότι τα έργα των Ειδικών Προγραμμάτων εμπίπτουν εντός των κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα.

Άρθρο 8

Κατηγορίες Επιλέξιμων Δαπανών

για την υλοποίηση έργων

1. Ως επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών για την υλοποίηση έργων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑ, είναι οι αναφερόμενες στην παρ. 3 του άρθρου 122 του ν. 4635/2019, ήτοι:

- α) Εκείνες που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΠΔΕ, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.
- β) Οι δράσεις ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών και επιστημόνων, οι δράσεις μεταρρύθμισης του δημόσιου τομέα και της εκπαίδευσης του

προσωπικού του, οι δράσεις ενίσχυσης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα, οι επιχορηγήσεις ιδιωτικών και δημόσιων φορέων για την παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ), οι κάθε είδους πρόδρομες ενέργειες που απαιτούνται για την ωρίμανση και κατασκευή ή υλοποίηση έργων και δράσεων, συμπεριλαμβανομένων των μελετών, απαλλοτριώσεων και αρχαιολογικών εργασιών, τα έργα Τεχνικής Βοήθειας, οι δράσεις για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, καθώς και οι δράσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, όπως η κατάρτιση και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ανέργους και εργαζομένους και οι δράσεις εναρμόνισης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

- γ) Οι δράσεις χρηματοδότησης πράξεων που υλοποιούνται με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων με τη συμμετοχή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, όπως η χρηματοδοτική μίσθωση, η συμμετοχή του Δημοσίου σε επενδυτικά ταμεία ή άλλα μέσα επιμερισμού κινδύνου, καθεστώτα χορήγησης επιδοτήσεων, δανείων και εγγυήσεων, καθώς και προγράμματα επενδυτικών δανείων που αποπληρώνονται από το ΠΔΕ.
- δ) Οι δράσεις και τα έργα που εντάσσονται σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της τρέχουσας, των προηγούμενων ή και των επόμενων προγραμματικών περιόδων των Επενδυτικών και Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Η επιλεξιμότητα ισχύει είτε για την έναρξη και την υλοποίηση του συγχρηματοδοτούμενου έργου είτε, συνεχίζοντας τη χρηματοδότηση, μετά από την απένταξή του εν όλω ή εν μέρει, ή μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας που προβλέπεται για τη συγχρηματοδότηση.

- ε) Τα ποσά που είναι καταβλητέα δυνάμει εκτελεστών δικαστικών ή διαιτητικών αποφάσεων ή λόγω συμβατικών αποζημιώσεων και αφορούν έργα που χρηματοδοτούνται ή χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑ, καθώς και από άλλα εθνικά ή συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- στ) Οι δαπάνες αποζημίωσης αξιολογητών των υποβαλλομένων προτάσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. 1 της παρ. Α του άρθρου 129 του ν. 4635/2019.
- ζ) Οι δαπάνες υπερωριακής απασχόλησης της Υπηρεσίας Συντονισμού και των Υπηρεσιών Διαχείρισης του ΕΠΑ, σύμφωνα με τη παρ. 2 του άρθρου 136 του ν. 4635/2019.

- η) Δαπάνες ταξιδιών και μετακινήσεων των στελεχών ΥΔ, και της Υπηρεσίας Συντονισμού ΕΠΑ και άλλων στελεχών των εμπλεκόμενων φορέων, για λόγους που αφορούν τη διαχείριση του ΕΠΑ.
- θ) Οι δαπάνες λειτουργίας ΥΔ (προμήθειες διαφόρων υλικών και υπηρεσιών).
- ι) Οι δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου ΕΓΝΑΤΙΑ ΑΕ, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ, ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ, ΟΣΕ ΑΕ, ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΑΕ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ της ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΑΕ, καθώς και της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε., για την υλοποίηση έργων χρηματοδοτούμενων από το ΕΠΑ, καθώς και άλλα εθνικά ή συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα σύμφωνα με το άρθρο 9 της παρούσας απόφασης.

2. Το ΕΠΑ δεν χρηματοδοτεί πάγιες λειτουργικές ανάγκες του Δημοσίου τομέα κατά την έννοια του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), συμπεριλαμβανομένων των λειτουργικών αναγκών ανωνύμων εταιρειών, στις οποίες το ελληνικό Δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό τους κεφάλαιο ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής του ή των κανόνων που τις διέπουν, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3429/2005 (Α' 314).

3. Το ΕΠΑ δεν χρηματοδοτεί δαπάνες που χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές.

Άρθρο 9

Δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης

των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου

1. Ως δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου Εγνατία Α.Ε., Αττικό Μετρό Α.Ε., ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε., ΟΣΕ Α.Ε., Κτιριακές Υποδομές Α.Ε., Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης Α.Ε., Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. και Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. νοούνται το σύνολο των πραγματικών δαπανών, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά και μόνο την υλοποίηση συγκεκριμένων έργων χρηματοδοτούμενων από το ΕΠΑ ή άλλα εθνικά ή συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

2. Οι δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑ, εφόσον είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των συγκεκριμένων έργων και δεν χρηματοδοτούνται από άλλη πηγή, συμπεριλαμβανομένου του τακτικού προϋπολογισμού ή ιδίους πόρους. Ορίζονται οι εξής:

- α) Αμοιβές προσωπικού, οι οποίες σχετίζονται άμεσα και αποκλειστικά με την εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου. Οι εν λόγω αμοιβές οφείλουν να είναι ανάλογες της προϋπηρεσίας και των προσόντων των απασχολουμένων, ώστε το κόστος να παραμένει συγκρίσιμο και εύλογο. Συμπεριλαμβάνονται οι αποζημιώσεις απόλυσης και οι αμοιβές συμβάσεων δανεισμού προσωπικού, εφόσον η ανώνυμη εταιρεία ορίζεται ως υπόχρεος καταβολής του μισθού.
- β) Δαπάνες ταξιδιών και μετακινήσεων, υπό τον όρο ότι η μετακίνηση γίνεται τεκμηριωμένα για λόγους που αφορούν αποκλειστικά την διαχείριση του εγκεκριμένου έργου.
- γ) Δαπάνες δημοσιότητας του έργου, όπως ενδεικτικά: διοργάνωση ημερίδων, ενημερωτικές εκδηλώσεις, παραγωγή ενημερωτικού υλικού κ.λπ.
- δ) Αμοιβές και έξοδα τρίτων, νομικών ή φυσικών προσώπων, οι οποίες σχετίζονται άμεσα και αποκλειστικά με το αντικείμενο του έργου, υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη εργασία δεν μπορεί να παρασχεθεί από την ίδια την εταιρεία.
- ε) Προμήθειες διαφόρων υλικών και υπηρεσιών, άμεσα σχετιζόμενων με το έργο.

3. Οι επιλέξιμες προς πληρωμή δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης δεν δύναται, για τη συνολική διάρκεια της εκτέλεσης του έργου, να υπερβαίνουν το 4% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του έργου στο οποίο αντιστοιχούν. Υπολογίζονται ως εξής:

- α) Βάσει πραγματικού κόστους, τμηματικά ανάλογα με την πορεία εξέλιξης του έργου, και απολογιστικά. Σε αυτή την κατηγορία εμπίπτουν υποχρεωτικά οι αμοιβές προσωπικού.
- β) Βάσει απλοποιημένου κόστους κατ' αποκοπήν, εξαιρουμένων των δαπανών προσωπικού, ως σταθερό ποσοστό ύψους έως 40% επί των δαπανών του προσωπικού, που τεκμηριωμένα απασχολείται στο συγκεκριμένο έργο. Σε αυτή την περίπτωση δεν απαιτείται επαλήθευση της πραγματοποίησής τους με βάση λογιστικά ή άλλα υποστηρικτικά έγγραφα.

4. Οι ανώνυμες εταιρείες υποχρεούνται να επιμερίζουν τις δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης ανά έργο.

5. Οι ανώνυμες εταιρείες οφείλουν να συντάσσουν ξεχωριστό Δελτίο Υπόέργου για την κάλυψη των δαπανών διαχείρισης και διοίκησης κάθε συγκεκριμένου έργου.

6. Με την ολοκλήρωση του έργου, οι δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης επανυπολογίζονται στην βάση των πραγματικών δαπανών.

Άρθρο 10

Τεχνική Βοήθεια

1. Ως επιλέξιμες δαπάνες τεχνικής βοήθειας (τεχνικής υποστήριξης) νοούνται δαπάνες που αφορούν στον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο των Προγραμμάτων του ΕΠΑ, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού του ΕΠΑ, των Υπηρεσιών Διαχείρισης, και των δικαιούχων για την υλοποίηση των Προγραμμάτων. Συνίστανται ιδίως στην προμήθεια αγαθών και λήψη υπηρεσιών, στην κάλυψη δαπανών, καθώς και σε κάθε άλλη απαραίτητη δαπάνη που αποσκοπεί στην ενίσχυση της υλοποίησης των στόχων και των Προγραμμάτων του ΕΠΑ. Για τις ανωτέρω δαπάνες εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 134 του ν. 4635/2019.

2. Είναι επιλέξιμες οι δαπάνες για ενέργειες επίβλεψης έργων του ΕΠΑ μέσα από τις διαδικασίες της παρ. 5 του άρθρου 137 του ν. 4635/2019.

Άρθρο 11

Κρατικές Ενισχύσεις

1. Επιπλέον των επιλέξιμων κατηγοριών δαπανών για την υλοποίηση έργων προς χρηματοδότηση από το ΕΠΑ, που αναφέρονται άρθρο 8 της παρούσας απόφασης, επιλέξιμες είναι και οι δαπάνες διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 138 του ν. 4635/2019, και συγκεκριμένα:

- α) Οι δαπάνες για αμοιβή ορκωτών λογιστών, οι οποίοι πιστοποιούν τις δαπάνες των επί μέρους δράσεων και πράξεων κρατικών ενισχύσεων, είναι επιλέξιμες για διάστημα έως και τρεις μήνες μετά τη λήξη του αντιστοιχούντος έργου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του εν λόγω άρθρου, εφόσον αυτό επιτρέπεται από τον κανόνα κρατικών ενισχύσεων που χρησιμοποιείται για το συγκεκριμένο έργο.
- β) Οι λειτουργικές δαπάνες του «Ενδιάμεσου Φορέα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας», στον οποίο με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή Περιφερειάρχη, μπορεί να ανατίθενται αρμοδιότητες διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων

χρηματοδοτούμενων από το ΕΠΑ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του εν λόγω άρθρου. Οι λειτουργικές δαπάνες δύναται να προσδιορίζονται περαιτέρω στην απόφαση του προηγούμενου εδαφίου.

γ) Οι δαπάνες αποζημίωσης αξιολογητών των υποβαλλομένων προτάσεων κρατικών ενισχύσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 6 του εν λόγω άρθρου.

2. Ανάλογα με τον κανόνα κρατικής ενίσχυσης που διέπει το κάθε έργο, μπορούν να ορίζονται ειδικότερες επιλέξιμες δαπάνες που προσδιορίζονται κατά περίπτωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Άρθρο 12

Εγγραφή νέων έργων ΕΠΑ στο ΠΔΕ

1. Η εγγραφή νέων έργων σε Συλλογικές Αποφάσεις γίνεται μετά την έκδοση της Απόφασης Ένταξης έργου σε ΤΠΑ/ΠΠΑ, η οποία και αποτελεί αυτοδίκαιη πρόταση εγγραφής στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ. Κάθε έργο που εντάσσεται σε ένα ΤΠΑ/ΠΠΑ, εγγράφεται σε Συλλογική Απόφαση του αρμόδιου για το έργο Φορέα Χρηματοδότησης.

2. Τα νέα έργα που εντάσσονται με αυτοδίκαιη πρόταση στο ΠΔΕ, εγγράφονται με πίστωση για το έτος της ένταξης, έως 10% του προϋπολογισμού τους. Η χρηματοδότηση για τα επόμενα έτη γίνεται με ετήσια εγγραφή πιστώσεων στο ΠΔΕ, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 13

Χρηματοδότηση έργων

1. Η διαδικασία χρηματοδότησης των έργων από εθνικούς πόρους του ΠΔΕ, καθορίζεται από το θεσμικό πλαίσιο του ΠΔΕ.

2. Ειδικότερα, στα Υπουργεία, για όλες τις ΥΔ και στις Περιφέρειες, μόνον για όσες ως ΥΔ αναλαμβάνουν οι Ειδικές Υπηρεσίες του άρθρου 7 του ν. 4314/2014, η έγκριση των αιτημάτων χρηματοδότησης του έργου (κατανομή) των Δικαιούχων γίνεται από την αρμόδια Οικονομική Υπηρεσία ύστερα από γνώμη της αρμόδιας ΥΔ. Η γνωμοδότηση της ΥΔ εκδίδεται εντός 10 ημερών

από την κοινοποίηση του αιτήματος του δικαιούχου. Μετά την πάροδο της προθεσμίας υποβολής της γνώμης, η αρμόδια Οικονομική Υπηρεσία εγκρίνει ή απορρίπτει το αίτημα χρηματοδότησης χωρίς τη γνώμη της ΥΔ.

3. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται μη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τους όρους και τις προϋποθέσεις χρηματοδότησης έργων της παρούσας ή του ΠΔΕ ή τους γενικούς ή ειδικούς όρους της απόφασης ένταξης, η ΥΔ με έγγραφη ειδοποίησή της προς τον δικαιούχο δύναται να διακόπτει τη διαδικασία και να θέτει αποκλειστική προθεσμία εντός της οποίας ο δικαιούχος έχει υποχρέωση να προβεί σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για τη συμμόρφωσή του. Η προθεσμία συμμόρφωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες. Μετά το πέρας της τεθείσης προθεσμίας η ΥΔ οφείλει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα, και, εφόσον απαιτείται, εφαρμόζεται αναλογικά η υπό στοιχεία 126829/ΕΥΘΥ 1217/8.12.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών «Σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων και διαδικασίες ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού για την υλοποίηση προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, σύμφωνα με το αρ. 22 του ν. 4314/2014» (Β' 2784).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ, ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 14

Παρακολούθηση προόδου υλοποίησης έργων

1. Η παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των έργων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες Διαχείρισης έχει σκοπό να πιστοποιηθεί η τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών, να επιβεβαιωθεί η πρόοδος της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των έργων και να διαπιστωθούν έγκαιρα τυχόν προβλήματα, ώστε να αναληφθούν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα.

2. Στις αρχές κάθε έτους, καθώς και κάθε φορά που προκύπτουν σημαντικές αλλαγές στην πορεία υλοποίησης των έργων ή υποέργων, οι δικαιούχοι υποβάλλουν, μέσω του ΠΣ ΕΠΑ, Δελτία Παρακολούθησης Προόδου Υλοποίησης Έργων. Η παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των έργων αποτελεί συνεχή και συνθετική εργασία και συντελείται κυρίως μέσω της παρακολούθησης των δεικτών εκροών κάθε έργου και συνολικά του Προγράμματος Ανάπτυξης, μέσω της συλλογής, επεξεργασίας και

αξιολόγησης της προόδου των βασικών στοιχείων του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των έργων/υποέργων, όπως αυτά δηλώθηκαν στο Τεχνικό Δελτίο Έργου και στα Δελτία Υποέργων και επικαιροποιούνται στα Δελτία Παρακολούθησης Προόδου Υλοποίησης Έργων.

3. Η ΥΔ, κατά την παρακολούθηση της προόδου των έργων, λαμβάνει υπόψη της τα αποτελέσματα των διοικητικών επαληθεύσεων ή των επιτόπιων επιθεωρήσεων, ή λοιπών ελέγχων που διενεργήθηκαν στο έργο, και επικοινωνεί με τους δικαιούχους προκειμένου να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση των έργων, ώστε να διαμορφώσει μία πληρέστερη εικόνα για την πρόδοό τους.

Οι Δικαιούχοι οφείλουν να προβούν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την ανάληψη της κύριας νομικής δέσμευσης, δηλαδή εκείνης η οποία συμβάλλει στην επίτευξη των δεικτών του έργου, εντός δεκαοκτώ (18) μηνών από την ένταξή του. Ενημερώνουν την ΥΔ για την πρόοδο των ενεργειών ωρίμανσης και τυχόν προβλήματα. Η ΥΔ μεριμνά για την έγκαιρη ενημέρωση του Δικαιούχου για την επικείμενη παρέλευση των δεκαοκτώ (18) μηνών, τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν. Τυχόν παράταση εγκρίνεται από την Δι.Δι.Ε.Π., μετά από αιτιολογημένη έκθεση της ΥΔ, στην οποία αναγράφονται οι λόγοι της καθυστέρησης και προτείνεται νέο χρονοδιάγραμμα.

Άρθρο 15

Όργανα ελέγχου και υποχρεώσεις δικαιούχων

1. Οι επαληθεύσεις και οι έλεγχοι διενεργούνται με την υποστήριξη του ΠΣ ΕΠΑ, με σκοπό τον έλεγχο της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών και τη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης του έργου, με βάση τα οριζόμενα στις αποφάσεις ένταξης. Ειδικότερα:

- α) Διοικητικές επαληθεύσεις διενεργούνται από τις Υπηρεσίες Διαχείρισης με βάση τα στοιχεία των έργων που υποβάλλονται από τους δικαιούχους, τουλάχιστον μία φορά κατά την υλοποίηση του έργου.
- β) Επιτόπιες επιθεωρήσεις στα έργα διενεργούνται δειγματοληπτικά από την Δι.Δι.Ε.Π. και από τις Υπηρεσίες Διαχείρισης κατά λόγο αρμοδιότητας.
- γ) Έλεγχοι στα έργα διενεργούνται δειγματοληπτικά με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, με την οποία συνιστώνται ad hoc ομάδες ελέγχου, που μπορεί να συνεπικουρούνται στο έργο τους από εμπειρογνώμονες εγγεγραμμένους στο «Μητρώο Εμπειρογνωμόνων σε

Δημοσιονομικούς Ελέγχους και Ελέγχους» της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, η διενέργεια των ελέγχων μπορεί να ανατίθεται σε ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες του ν. 4449/2017.

- 2.** Οι δικαιούχοι των έργων οφείλουν να συνεργάζονται με τα όργανα ελέγχου της παρούσας απόφασης.
- 3.** Τα ελεγκτικά όργανα, συντάσσουν αντίστοιχες εκθέσεις διοικητικής επαλήθευσης/επιτόπιας επιθεώρησης/ελέγχου με την υποστήριξη του Πληροφοριακού Συστήματος. Στην έκθεση καταγράφονται, κατ' ελάχιστον, οι πραγματοποιηθείσες ελεγκτικές εργασίες, τα αποτελέσματά τους και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση τυχόν αποκλίσεων.
- 4.** Εφόσον δημιουργείται υποχρέωση επιστροφής μέρους ή του συνόλου της χρηματοδότησης από κάποιον δικαιούχο, εφαρμόζεται αναλογικά η υπό στοιχεία 126829/ΕΥΘΥ 1217/8.12.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών «Σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων και διαδικασίες ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού για την υλοποίηση προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, σύμφωνα με το αρ. 22 του ν. 4314/2014» (Β' 2784). Στην περίπτωση διενέργειας ελέγχων από όργανα της περ. γ της παρ. 1, η διαδικασία ανάκτησης ξεκινά με την κοινοποίηση και αποδοχή του πορίσματος του ελέγχου από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων.
- 5.** Κατά την επιβολή κυρώσεων η ΥΔ τηρεί την αρχή της αναλογικότητας.
- 6.** Οι ανωτέρω έλεγχοι δεν υποκαθιστούν την ελεγκτική αρμοδιότητα άλλων οργάνων, όπως ενδεικτικά το Ελεγκτικό Συνέδριο, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων, ούτε τις υποχρεώσεις των δικαιούχων έναντι αυτών και πραγματοποιούνται ανεξάρτητα από λοιπούς ελέγχους κατά την υποβολή αιτήματος πληρωμής.

Άρθρο 16

Στρατηγική Ελέγχου -

Μεθοδολογία Δειγματοληψίας

- 1.** Η Δι.Δι.Ε.Π. ή η ΥΔ καθορίζει το κατάλληλο δείγμα έργων που επιλέγονται για την επιτόπια επιθεώρηση, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο κινδύνου για τον τύπο των σχετικών έργων και δικαιούχων και το στάδιο υλοποίησης του

έργου, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και την κανονικότητα των σχετικών δαπανών και έργων.

2. Η σύνθεση του δείγματος προσδιορίζεται με βάση το επίπεδο κινδύνου δικαιούχων και έργων με εφαρμογή μεθοδολογίας δειγματοληψίας που περιλαμβάνει τη δημιουργία ομογενοποιημένων ομάδων έργων (στρωμάτων) με κοινά χαρακτηριστικά, όπως το ύψος των δαπανών, η γεωγραφική διασπορά, το φυσικό αντικείμενο κ.λπ., από τα οποία υπολογίζεται το μέγεθος του δείγματος με βάση τυποποιημένη στατιστική προσέγγιση, ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου. Σε διαφορετικές ομάδες έργων (στρώματα) μπορούν να εφαρμόζονται διαφορετικές μέθοδοι δειγματοληψίας, ώστε ο φορέας που διενεργεί τον έλεγχο να δύναται να πραγματοποιεί λογιστικό έλεγχο σε ποσοστό έως και το 100% των στοιχείων υψηλής αξίας, εφαρμόζοντας μια μέθοδο δειγματοληψίας για τον έλεγχο δείγματος των λοιπών στοιχείων χαμηλότερης αξίας που περιλαμβάνονται στην ομάδα έργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ

Άρθρο 17

Τροποποίηση απόφασης ένταξης

1. Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης του έργου μπορεί να προκύψει είτε από τον Δικαιούχο, με την υποβολή του σχετικού αιτήματος τροποποίησης απόφασης ένταξης του έργου στην ΥΔ, όπου θα αναφέρονται τα σημεία τροποποίησης και θα τεκμηριώνονται επαρκώς οι λόγοι τροποποίησης των στοιχείων του έργου, είτε από την ΥΔ, κατά την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης του έργου, και στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία του έργου, όπως αυτά αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης.

2. Η ανάγκη για την τροποποίηση του έργου μπορεί να τεκμηριώνεται κυρίως:

- α) Κατά την υλοποίηση του έργου, εφόσον διαπιστώνεται ότι η μεταβολή επιμέρους στοιχείων του δύναται να διευκολύνει την ολοκλήρωσή του και την επίτευξη των αποτελεσμάτων και στόχων του.
- β) Από εξωγενείς παράγοντες, όπως, ενδεικτικά, νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες επιφέρουν μεταβολές στη νομική προσωπικότητα του δικαιούχου του έργου ή και στον προϋπολογισμό του.

- γ) Μετά την ολοκλήρωση των υποέργων προπαρασκευαστικών ενεργειών του έργου, προκειμένου να προταθεί η εγγραφή στο ΠΔΕ του συνόλου του προϋπολογισμού του έργου.
- δ) Από την ανάγκη τακτοποίησης των στοιχείων του έργου στο επίπεδο της πραγματικής υλοποίησης του.

3. Η διαφοροποίηση των στοιχείων της απόφασης ένταξης δύναται να αφορά στη διάρκεια υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου του έργου, συμπεριλαμβανομένων και των ημερομηνιών έναρξης και λήξης του έργου, στα στοιχεία του φυσικού αντικείμενου του έργου, στα στοιχεία της συνολικής δημόσιας δαπάνης του έργου, στον δικαιούχο του έργου ή σε άλλα στοιχεία που κατά την κρίση της ΥΔ δύνανται να μεταβληθούν.

4. Στην περίπτωση που η τροποποίηση του έργου αποτελεί πρωτοβουλία του δικαιούχου, η ΥΔ εξετάζει το αίτημα τροποποίησης και ενημερώνει τον δικαιούχο για την έκδοση τροποποιημένης Απόφασης Ένταξης, ή Απόφασης Απόρριψης ανάλογα. Ο δικαιούχος υλοποιεί το έργο με βάση της Απόφαση Ένταξης που είναι σε ισχύ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΩΝ

Άρθρο 18

Υποβολή στοιχείων ολοκλήρωσης έργου

Με την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του έργου, ο Δικαιούχος υποβάλλει τη δήλωση ολοκλήρωσης και, εφόσον είναι απαραίτητο, επικαιροποιεί αναλόγως το Τεχνικό Δελτίο Έργου, καθώς και τα Δελτία Υποέργων, ώστε να αποτυπώνεται η υλοποίηση του έργου σε πραγματικό και όχι πλέον σε προγραμματικό επίπεδο. Το τελικό Τεχνικό Δελτίο Έργου, μαζί με το σχετικό τεκμηριωτικό υλικό ολοκλήρωσης του έργου, υποβάλλεται στην ΥΔ μέσω του ΠΣ ΕΠΑ, προκειμένου να οριστικοποιηθεί.

Άρθρο 19

Εξέταση συνολικών στοιχείων έργου

Η ΥΔ προβαίνει στην εξέταση του τελικού Τεχνικού Δελτίου Έργου, σύμφωνα με την εγκεκριμένη Απόφαση Ένταξης, προκειμένου να επαληθεύσει ιδίως τα

παραδοτέα (φυσικό αντικείμενο) του έργου, την επίτευξη των τεθέντων στόχων (δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων), τα στοιχεία του οικονομικού αντικειμένου, όπως αυτό έχει αποτυπωθεί στο e-ΠΔΕ, τη συμμόρφωση του Δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων επαληθεύσεων/επιθεωρήσεων/ελέγχων, που έχουν διενεργηθεί στο έργο, καθώς και την επιστροφή τυχόν αδιάθετων ποσών.

Άρθρο 20

Απόφαση ολοκλήρωσης έργου

1. Εφόσον, κατά την εξέταση των στοιχείων δεν εντοπιστούν ευρήματα που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης και για τα οποία θα απαιτηθεί η λήψη συμπληρωματικών στοιχείων ή/και η πραγματοποίηση περαιτέρω ενεργειών, η ΥΔ προχωρά στην οριστικοποίηση των στοιχείων του έργου στο ΠΣ ΕΠΑ (Δελτίο Παρακολούθησης Προόδου Έργου, Τεχνικό Δελτίο Έργου, Δελτίο Υπόέργου, κ.λπ.).

2. Η ΥΔ συντάσσει απόφαση ολοκλήρωσης έργου, στην οποία μεταξύ άλλων προσδιορίζονται και οι υποχρεώσεις του δικαιούχου μετά την ολοκλήρωση του έργου. Η απόφαση ολοκλήρωσης εγκρίνεται από το αρμόδιο όργανο και κοινοποιείται στον δικαιούχο, με συνημμένο το εγκεκριμένο τελικό Τεχνικό Δελτίο Έργου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΠΑ ΚΑΙ ΠΠΑ

Άρθρο 21

Ενδιάμεση έκθεση προόδου ΤΠΑ/ΠΠΑ

1. Η ΥΔ υποβάλλει έκθεση προόδου για την εφαρμογή και την πορεία υλοποίησης του ΤΠΑ/ΠΠΑ στην ΥΣ ΕΠΑ, χρησιμοποιώντας πρότυπη φόρμα.

Η ενδιάμεση έκθεση προόδου:

α) Παρέχει καίριες πληροφορίες γύρω από την υλοποίηση του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των δεικτών εκροής ή άλλων δεικτών, οι οποίοι περιλαμβάνονται αντίστοιχα στα κείμενα των οικείων προγραμμάτων και προσκλήσεων, κατά περίπτωση,

- β) Παρουσιάζει συγκεντρωτικά και οικονομικά στοιχεία που αφορούν την πρόοδο των επιμέρους υποπρογραμμάτων (εφόσον υπάρχουν) ή/Αξόνων Προτεραιότητας,
- γ) Παρουσιάζει τυχόν προβλήματα, χρονικές ή άλλες αποκλίσεις που επηρεάζουν την υλοποίηση του προγράμματος και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπισή τους.
- δ) Χρησιμοποιείται για την κατάρτιση του ΕΠΑ της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου.

2. Περίοδος αναφοράς της ενδιάμεσης έκθεσης ΕΠΑ ορίζεται το χρονικό διάστημα από την έναρξη υλοποίησης του ΕΠΑ έως την 31η Δεκεμβρίου 2023. Η έκθεση υποβάλλεται το αργότερο έως τις 15 Μαρτίου 2024.

3. Η ΥΣ ΕΠΑ λαμβάνει την ενδιάμεση έκθεση προόδου κάθε ΤΠΑ/ΠΠΑ και ενημερώνει την Υπηρεσία Διαχείρισης για την άποψή της σχετικά με την έκθεση του προγράμματος εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της παραλαβής. Εάν η ΥΣ ΕΠΑ δεν αποκριθεί στην προθεσμία που καθορίζεται, η έκθεση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή.

Άρθρο 22

Έκθεση ολοκλήρωσης ΤΠΑ/ΠΠΑ

1. Η ΥΔ υποβάλει Έκθεση ολοκλήρωσης ΤΠΑ/ΠΠΑ στην ΥΣ ΕΠΑ, χρησιμοποιώντας πρότυπη φόρμα. Βασικός στόχος της έκθεσης ολοκλήρωσης είναι να παρουσιάσει:

- α) Τη συνδρομή του προγράμματος στους γενικούς στόχους του ΕΠΑ 2021-2025, τις προτεραιότητες και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του προγράμματος,
  - β) Εκτίμηση της υλοποίησης του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης της σύγκρισης με το αρχικώς εγκεκριμένο πρόγραμμα και της καταγραφής της αποκτηθείσας εμπειρίας,
  - γ) Συγκεκριμένες πληροφορίες αναφορικά με βασικά έργα που εκτελέστηκαν,
  - δ) Σύνοψη των ευρημάτων από αξιολογήσεις,
  - ε) Επισκόπηση των παρατυπιών και των μέτρων που ελήφθησαν για τη θεραπεία αυτών,
- στ) Τυχόν άλλα στοιχεία κατά την κρίση της ΥΔ.

2. Η περίοδος αναφοράς της Έκθεσης ολοκλήρωσης ΤΠΑ/ΠΠΑ είναι από την έναρξη του προγράμματος έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025 ή μέχρι την καταληκτική ημερομηνία του προγράμματος, εάν αυτή αλλάξει. Η έκθεση υποβάλλεται το αργότερο έως τις 30 Ιουνίου 2026, και πάντως το αργότερο έξι μήνες μετά την καταληκτική ημερομηνία του προγράμματος.

3. Η ΥΣ ΕΠΑ εντός τριμήνου από την υποβολή, εξετάζει την έκθεση ολοκλήρωσης του προγράμματος, προκειμένου να καθορίσει εάν πληροί τις προϋποθέσεις του, τυπικά και ουσιαστικά.

4. Οι εκθέσεις ολοκλήρωσης των ΤΠΑ/ΠΠΑ αναρτώνται στον ιστότοπο του ΕΠΑ www.epa.gov.gr και στον ιστότοπο της ΥΔ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑ

Άρθρο 23

Ενδιάμεση έκθεση προόδου ΕΠΑ

1. Η ΥΣ ΕΠΑ συντάσσει Ενδιάμεση έκθεση προόδου για την εφαρμογή και υλοποίηση του ΕΠΑ, με βάση τα στοιχεία των ενδιάμεσων εκθέσεων προόδου των ΤΠΑ και ΠΠΑ καθώς και τα δεδομένα παρακολούθησης της υλοποίησης του ΕΠΑ, όπως προκύπτουν από το ΠΣ ΕΠΑ.

Βασικοί στόχοι της ενδιάμεσης έκθεσης προόδου του ΕΠΑ είναι:

- α) Η περιγραφή της συμβολής του ΕΠΑ στην επίτευξη των στόχων και προτεραιοτήτων του σχεδίου ανάπτυξης της χώρας,
- β) Η παρουσίαση στοιχείων που αφορούν την πρόοδο των επιμέρους προγραμμάτων, καθώς και
- γ) Η παρουσίαση χρονικών ή άλλων αποκλίσεων που διαπιστώνονται κατά την υλοποίηση του Προγράμματος.

2. Περίοδος αναφοράς της ενδιάμεσης έκθεσης ΕΠΑ ορίζεται το χρονικό διάστημα από την έναρξη υλοποίησης του ΕΠΑ, δηλαδή την 1η Ιουλίου 2021 έως την 31η Δεκεμβρίου 2023. Η ενδιάμεση έκθεση προόδου για την εφαρμογή και υλοποίηση του ΕΠΑ υποβάλλεται στον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων το αργότερο έως τις 30 Ιουνίου 2024.